

Στοχαστικές Ανελίζεις- 1 Ιουλίου 2013

Ζήτημα 1 Έστω $V_j = \sum_{n=1}^{\infty} \mathbb{1}\{X_n = j\}$ ο συνολικός αριθμός διελεύσεων της αλυσίδας X_n από την κατάσταση j .

Ορίζουμε

$$\eta_{ij} = \mathbb{P}[V_j = \infty | X_0 = i].$$

Αν T_{ij} είναι ο χρόνος 1ης μετάβασης στην κατάσταση j με εκκίνηση από την κατάσταση i , δείξτε ότι

$$\eta_{ij} = \begin{cases} \mathbb{P}[T_{ij} < \infty | X_0 = i] & \text{αν η κατάσταση } j \text{ είναι επαναληπτική} \\ 0 & \text{αν η κατάσταση } j \text{ είναι παροδική.} \end{cases}$$

Ζήτημα 2 Τοποθετούμε αρχικά σ' ένα δοχείο Α δύο άσπρες σφαίρες και σε ένα δοχείο Β τρεις μαύρες σφαίρες. Σε κάθε βήμα μιας διαδικασίας ανακατέματος, επιλέγουμε τυχαία μία σφαίρα από το δοχείο Α και μία σφαίρα από το δοχείο Β και τους αλλάζουμε δοχείο. Αν X_n είναι το πλήθος των άσπρων σφαιρών στο κουτί Α μετά από n βήματα

- α) Προσδιορίστε τον πίνακα πιθανοτήτων μετάβασης $\mathbf{P}$.
- β) Προσδιορίστε την κατανομή ισορροπίας της αλυσίδας.
- γ) Ποιός είναι ο αναμενόμενος αριθμός βημάτων μέχρι να έχουμε ξανά τις δύο άσπρες σφαίρες στο κουτί Α.
- δ) Μετά από ένα μεγάλο αριθμό βημάτων, σε ποιο ποσοστό του χρόνου υπάρχουν δύο σφαίρες στο κουτί Α.

Ζήτημα 3 Δίνεται ο πίνακας πιθανοτήτων μετάβασης $\mathbf{P}$ μιας μαρκοβιανής αλυσίδας στον $\mathbb{X} = \{s_1, \dots, s_6\}$.

$$\mathbf{P} = \begin{matrix} & \begin{matrix} s_1 & s_2 & s_3 & s_4 & s_5 & s_6 \end{matrix} \\ \begin{matrix} s_1 \\ s_2 \\ s_3 \\ s_4 \\ s_5 \\ s_6 \end{matrix} & \begin{pmatrix} 1/4 & 0 & 3/4 & 0 & 0 & 0 \\ 1/4 & 3/10 & 1/4 & 1/10 & 1/10 & 0 \\ 3/4 & 0 & 1/4 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1/2 & 0 & 0 & 1/2 & 0 \\ 0 & 1/10 & 0 & 1/2 & 0 & 2/5 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} \end{pmatrix}.$$

- α) Ταξινομήστε τις καταστάσεις σε κλάσεις επικοινωνίας, και χαρακτηρίστε τις ως προς την παροδικότητα/επαναληπτικότητα.
- β) Αν $X_0 = s_2$ υπολογίστε την πιθανότητα απορρόφησης στην s_6 .
- γ) Δώστε τρεις τουλάχιστον αναλλοίωτες κατανομές για την αλυσίδα.
- δ) Αν $T = \inf\{k \geq 0 : X_k = s_6\}$ είναι ο χρόνος απορρόφησης στην s_6 υπολογίστε για κάθε παροδική κατάσταση x και κάθε κατάσταση $y \in \mathbb{X}$ την πιθανότητα

$$\mathbb{P}[X_1 = y | X_0 = x, T < +\infty].$$

Ζήτημα 4 Έστω $\{X_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ η κίνηση ενός σωματιδίου στις m κορυφές ενός κανονικού πλυγώνου. Η κίνηση προς την γειτονική κορυφή με ωρολογιακή φορά γίνεται με πιθανότητα $p = 3/4$, ενός προς την γειτονική κορυφή με ανωρολογιακή φορά γίνεται με πιθανότητα $q = 1 - p$. Να αποδείξετε ότι η παραπάνω κίνηση έχει αναλλοίωτη κατανομή και να εξετάσετε αν η κατανομή της αλυσίδας συγκλίνει προς αυτήν όταν $n \rightarrow \infty$ στις περιπτώσεις α) $m = 2\nu$ και β) $m = 2\nu + 1$. Ποιοι είναι οι αντίστοιχοι μέσοι χρόνοι επανόδου σε καθεμιά από τις παραπάνω δύο περιπτώσεις;

Διάρκεια εξέτασης 2,5 ώρες
ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!